

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

17 травня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 77/вс-17

Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у складі колегії:
головуючого – Тітова Ю.Г.,
членів Комісії: Заріцької А.О., Щотки С.О.,

розглянувши питання про проведення співбесіди за результатами дослідження досьє кандидата Сибіги Олександра Миколайовича на зайняття вакантної посади судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду у межах процедури конкурсу, оголошеного Вищою кваліфікаційною комісією суддів України (далі - Комісія) 07 листопада 2016 року,

встановила:

Рішенням Комісії від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

28 листопада 2016 року Сибіга О.М. звернувся до Комісії із заявою про проведення стосовно нього кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення (далі – конкурс).

Сибіга О.М. взяв участь у конкурсі як особа, яка має стаж роботи на посаді судді згідно з вимогами, передбаченими пунктом 1 частини першої статті 38 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року № 1402-VIII (далі - Закон № 1402-VIII).

Відповідно до рішення Комісії від 20 грудня 2016 року № 204/вс-16, зокрема, Сибігу О.М. допущено до участі у конкурсі.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання 653 кандидатів, зокрема і Сибіги О.М., допущених до участі у конкурсі на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Згідно з рішенням Комісії від 10 лютого 2017 року № 41/вс-17 кандидата Сибігу О.М., зокрема, допущено до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі.

Метою кваліфікаційного оцінювання є визначення здатності кандидата на посаду судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за критеріями: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика та доброчесність (частини перша та друга статті 83 Закону).

За результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду Комісія ухвалює одне з

двох рішень про підтвердження або непідтвердження здатності такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді, а також визначає рейтинг кандидата для участі у конкурсі (пункт 4 частини п'ятої статті 81 Закону).

Закон передбачив проведення кваліфікаційного оцінювання у два етапи: 1) складення іспиту; 2) дослідження досьє та проведення співбесіди (частина перша статті 85 Закону).

Положенням про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення передбачено, що визначення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 № 143/зп-16 (далі - Положення) здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання (пункт 1 глави 6 Положення).

За результатами співбесіди з кандидатом Сибігою О.М., що проводилась Комісією у колегіальному складі у відкритому засіданні, відео трансляція якого відбувалась у режимі онлайн, заслухавши доповідача, уповноваженого представника Громадської ради доброчесності (далі - ГРД) Макаревську Є.С., кандидата Сибігу О.М., дослідивши матеріали суддівського досьє та досьє кандидата (далі – досьє), Комісія дійшла висновку про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Сибіги О.М. критеріям доброчесності та професійної етики з огляду на таке.

За результатами складеного іспиту кандидат Сибіга О.М. набрав 141,5 бала. Зокрема, за складення письмового анонімного тестування та виконання практичного завдання кандидат набрав - 66 та 75,5 бала, відповідно.

Згідно з рішенням Комісії від 29 березня 2017 року № 22/зп-17 Сибігу О.М. допущено до другого етапу кваліфікаційного оцінювання у межах процедури конкурсу, а саме дослідження досьє та проведення співбесіди.

На підставі висновку за результатами тестування особистих морально-психологічних якостей та загальних здібностей Сибіги О.М. визначено рівні показників критеріїв особистої, соціальної компетенції, професійної етики та доброчесності.

З метою сприяння Комісії у встановленні відповідності кандидата критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання та в межах повноважень, передбачених частиною шостою статті 87 Закону, ГРД надала Комісії затверджений 01 травня 2017 року висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Сибіги О.М. критеріям доброчесності та професійної етики.

Підставами для висновку ГРД зазначила обставини щодо недотримання кандидатом обов'язку належного декларування майнового стану своєї сім'ї та порушення вимог статті 2-1 Господарського процесуального кодексу України щодо автоматизованого ведення документообігу.

Встановлюючи відповідність Сибіги О.М. як кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду критеріям професійної етики та доброчесності, Комісія враховує, що громадянським суспільством та законодавством презюмується наявність у суддів не лише

професійної кваліфікації, але й відповідного рівня моральних якостей та чеснот, що відповідатимуть функціям, які виконуватимуть такі особи.

Базові міжнародні стандарти поведінки суддів закріплені в Основних принципах незалежності судових органів та схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року, а також регламентовані Бангалорськими принципами поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схваленими Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 (далі - Бангалорські принципи).

Цими міжнародними актами утверджено, що довіра суспільства до судових органів влади посідає першочергове місце для підтримки незалежності судових органів як передумови забезпечення правопорядку в сучасному демократичному суспільстві та основної гарантії для кожної особи справедливого вирішення справи в суді.

З метою укріплення суспільної довіри до судових органів суддя має виявляти та підтримувати високі стандарти поведінки суддів.

Керуючись нормами Конституції України, вимогами Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та міжнародними актами у сфері судочинства, XI черговий з'їзд суддів України 22 лютого 2013 року затвердив Кодекс суддівської етики (далі - Кодекс), в якому судді встановили низку правил для суддів щодо належної поведінки - як службової, так і позаслужбової.

У статті 1 Кодексу визначено, що суддя має бути прикладом неухильного додержання закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

З метою дотримання цих стандартів поведінки суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та проінформованої людини його поведінка була бездоганною (стаття 3 Кодексу).

Відповідно до частини третьої статті 85 Закону № 1402-VIII дані про поведінку судді і дотримання ним етичних норм вносяться у суддівське досьє.

Згідно з Положенням про порядок ведення суддівського досьє, затвердженим рішенням Ради суддів України від 5 червня 2015 року № 57, зміст суддівського досьє складають, зокрема, дані про відповідність судді етичним та антикорупційним критеріям.

У розділі 10 суддівського досьє Сибіги О.М. містяться дані щодо дотримання правил професійної етики та його відповідності критеріям доброчесності, а саме: відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї, а також близьких осіб задекларованим доходам, зокрема копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до законодавства у сфері запобігання корупції; інші дані щодо відповідності судді вимогам законодавства у сфері запобігання корупції; дані щодо відповідності поведінки судді правилам суддівської етики.

За результатами дослідження досьє Сибіги О.М. Комісія встановила такі відомості.

Кандидат є власником квартири у місті Києві загальною площею 78,4 кв.м. та транспортного засобу Toyota Camry (2013 року випуску). Водночас члени його родини володіють значним обсягом майнових прав. Зокрема,

дружина кандидата Сибіга С.Е. є власником: двох земельних ділянок загальною площею 0, 1155 га у м. Києві, двох земельних ділянок загальною площею 0,3095 га у Києво-Святошинському районі Київської області, трьох земельних ділянок загальною площею 0,7326 га у Броварському районі Київської області, нежитлової будівлі площею 395,5 кв.м. у м. Бровари, житлового будинку загальною площею 719, 5 кв.м. у центральному районі м. Києва; у власності дочки кандидата, (____ року народження), перебувають офіс 184,7 кв.м. у ІНФОРМАЦІЯ_1 м. Києва, подарований у вересні 2016 року дружиною кандидата, та дві квартири в м. Києві площами 61,1 кв.м. та 51,4 кв.м., набуті за договорами купівлі-продажу у жовтні 2015 року.

Протягом 2012-2016 років кандидат здійснював часті закордонні поїздки, які, зокрема, за 2015 і 2016 роки становили приблизно 80 та 68 днів відповідно.

Донька кандидата (____ року народження) навчається у Бостонському університеті США.

Проте згідно з інформацією Національного антикорупційного бюро України (далі - НАБУ), одержаною з Державного реєстру фізичних осіб, яка міститься у матеріалах суддівського досьє, оподатковувані доходи кандидата та його дружини, як самозайнятої особи за 2012-2016 роки становили 1 336 212 грн та 2 078 941 грн відповідно.

Пояснюючи джерела доходів для набуття членами родини зазначених майнових прав та здійснення витрат, Сибіга О.М. зазначив, що за період 2004-2016 років загальний дохід родини у вигляді його заробітної плати та доходу від підприємницької діяльності дружини становив 2 027 131 доларів США, також за цей період родина відчужила транспортні засоби на загальну суму 135 000 доларів США, тому доходи родини були достатніми для набуття майнових прав та здійснення відповідних витрат. На підтвердження своїх доводів кандидат надав Комісії довідку про розміри задекларованого доходу дружини Сибіга С.Е. за вказаний період.

Стосовно земельних ділянок у Києво-Святошинському районі Київської області кандидат повідомив Комісії про те, що їх власником є його дружина на підставі договорів, оформлених з громадянами, яким ці ділянки виділялись. Їх вартість визначалась за нормативно-грошовою оцінкою. Оскільки участь у правочинах брала його дружина, більш точну інформацію з цього питання Сибіга О.М. надати не зміг. Також кандидат уточнив, що ці договори за своєю юридичною природою є договорами дарування і ділянки подаровані дружині її родичами.

Стосовно оплати навчання доньки в Бостонському університеті США Сибіга О.М. повідомив, що його вартість становить 25-30 тисяч доларів США і оплата здійснюється з родинного бюджету. Водночас частково навчання оплачує донька, яка протягом семи місяців проходить оплачувану практику, а також батько дружини, який проживає в Узбекистані.

Проаналізувавши надану кандидатом довідку-інформацію про доходи родини, а також декларації кандидата про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2010–2014 роки, інформацію НАБУ, Комісія встановила суттєві розбіжності у задекларованих кандидатом доходах дружини від нотаріальної діяльності та сум доходів, відображених у наданій довідці. Зокрема, Комісія встановила, що задекларовані кандидатом та його

дружиною доходи, одержані останньою від нотаріальної діяльності у 2010 році, різняться на значну суму - 3 990 649, 13 грн. Подібні розбіжності порівняно з інформацією наданою кандидатом щодо доходів дружини, Комісія встановила і в решті декларацій кандидата за 2009–2014 роки.

Під час співбесіди Сибіга О.М. пояснив розбіжності задекларованого ним доходу дружини від нотаріальної діяльності за 2010 рік арифметичною помилкою і на підтвердження цього надав копію уточнюючої декларації від 6 квітня 2017 року, яку він передав керівництву Вищого господарського суду України для зберігання в особовій справі. Також Сибіга О.М. зазначив, що уточнюючі декларації за 2009 і 2012 роки він подав у 2017 році після одержання висновку ГРД.

Кандидат підтвердив, що відображені відомості про доходи родини у наданій ним Комісії довідці можуть не співпадати з відомостями декларацій його дружини, проте наполягав, що доходи її є значними і саме з них до державного бюджету сплачені податки у встановленому законом порядку.

Пояснення Сибіги О.М. під час співбесіди Комісія не може визнати достатніми для підтвердження джерел походження майна та оцінює критично через їх непослідовність, плутаність та невідповідність відомостям, відображеним у деклараціях кандидата.

Разом з цим, Комісія встановила, що в електронній декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за 2015 рік кандидат не задекларував набутих у власність у 2015 році дочкою (_____ року народження) як членом сім'ї кандидата об'єктів нерухомості - двох квартир в елітному житловому комплексі у центрі м. Києва загальною площею 112,5 кв.м.

Згідно з вимогами Закону № 1402-VIII суддя зобов'язаний підтверджувати законність джерела походження майна у зв'язку з проходженням кваліфікаційного оцінювання (частина 7 статті 57 цього Закону).

Бангалорські принципи визначають, що суддя має бути обізнаним про свої особисті та матеріальні інтереси конфіденційного характеру та має вживати розумних заходів з метою отримання інформації про матеріальні інтереси членів своєї родини (пункт 4.7 Бангалорських принципів).

Статтею 18 Кодексу, яка кореспондується із зазначеною нормою міжнародного акту, визначено правило, згідно з яким суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

Рішенням Ради судді України від 04 лютого 2016 року №1 затверджений Коментар до Кодексу суддівської етики.

У коментарі до статті 18 Кодексу, роз'яснено, що у цій статті йдеться про добросовісну поведінку судді в реалізації обов'язку бути обізнаним про свої майнові інтереси та здійснення активних дій щодо вжиття розумних (адекватних) заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї, виявляючи повагу до законів і лояльність до публічних фінансових інтересів держави.

Важливість цієї норми полягає у тому, що обізнаність про майнові інтереси - як власні, так і членів сім'ї, є одним із шляхів запобігання виникнення конфлікту інтересів, наявність якого, своєю чергою, може стати

підґрунтям для розвитку корупції. Невиконання суддею вимог статті 18 може потягнути за собою виникнення суперечностей між особистими майновими інтересами судді або членів його сім'ї та його службовими повноваженнями, що зрештою може негативно вплинути на об'єктивність або неупередженість судді під час вирішення ним справ і несе у собі загрозу авторитету судової влади в цілому.

Суддя згідно з положеннями цієї статті має вживати розумних заходів з метою бути проінформованим про майнові інтереси членів своєї сім'ї. Термін «розумність» означає, що людина керується розумом, виконує певні дії з розумом.

Обізнаність судді бути проінформованим про матеріальні інтереси тісно пов'язана з його законодавчо закріпленим податковим і антикорупційним обов'язком задекларувати в декларації відомості про доходи, наявне майно та зобов'язання фінансового характеру як своє, так і членів сім'ї, які спільно проживають з суддею, пов'язані спільним побутом та мають взаємні права та обов'язки, враховуючи тісні особисті чи економічні зв'язки (центр життєвих інтересів), а також повідомити про відкриті рахунки у фінансових установах - нерезидентах.

Ураховуючи встановлені під час співбесіди фактичні обставини, керуючись наведеними нормами етичної поведінки судді, Комісія дійшла висновку про те, що суддя Сибіга О.М. не підтвердив доброчесності у питаннях, пов'язаних з декларуванням майнових прав та обов'язків подружжя, що свідчить про недотримання ним правил професійної етики.

За результатами дослідження суддівського досьє Комісія встановила, що у жовтні 2010 році кандидат подорожував на приватному літаку у компанії чотирьох бізнесменів.

Сибіга О.М. під час співбесіди стосовно цього зазначив, що дійсно подорожував приватним літаком на запрошення друга бізнесмена з метою перегляду футбольного матчу. За цю подорож він заплатив 500-600 доларів США, реальною вартістю такої подорожі він не цікавився.

Бангалорські принципи визначили показник поведінки суддів 3 «Чесність і непідкупність» та принцип, згідно з яким чесність і непідкупність є необхідними умовами належного виконання суддею своїх обов'язків. Закріплюючи положення про застосування цього принципу, у Бангалорських принципах наголошується, що суддя повинен дбати про те, щоб його поведінка була бездоганною з точки зору стороннього спостерігача. Дії та поведінка судді повинні підтримувати впевненість громадськості у чесності й непідкупності судових органів. Не досить лише вершити правосуддя, потрібно, щоб його звершення було очевидним для загалу (пункти 3.1, 3.2 Бангалорських принципів).

У коментарі до статті 3 Кодексу, зміст якої зазначено вище у рішенні, роз'яснено, що бездоганна поведінка суддів означає уникнення порушень норм етики та недопущення створення враження їх порушення як під час виконання професійних обов'язків, так і в особистому житті. Враження порушення норм етики створюється, коли розважливі особи, яким стали відомі всі відповідні обставини, розкриті в ході резонансного їх з'ясування, можуть дійти висновку, що чесність, добросовісність, неупередженість, урівноваженість та професійна

придатність судді поставлені під сумнів. Суддя повинен завжди прагнути до того, щоб його поведінка була гідною суддівської посади та відповідала очікуванням розважливих, законслухняних та добре поінформованих громадян.

Вочевидь поведінка судді Сибіги О.М., який розважливо дозволив оплатити кошовну подорож приватним літаком стороннім особам, дає обґрунтовані підстави розсудливому, обізнаному спостерігачу для сумніву у чесності та непідкупності судді та шкодить авторитету судової влади загалом.

Отже, встановлені у процедурі співбесіди обставини у їх сукупності щодо необізнаності Сибіги О.М. у майнових правах, неналежного декларування відомостей, підтримання соціальних зв'язків, які мають ризик впливу у подальшому на його поведінку, як судді, чи ухвалення судових рішень, не відповідає вимогам до професійної етики та доброчесності судді.

З огляду на зазначені обставини, та зважаючи на висновок за результатами тестування особистих морально-психологічних якостей та загальних здібностей Сибіги О.М., висновок Громадської ради доброчесності, Комісія вважає, що Сибіга О.М. не підтвердив відповідності вимогам професійної етики та доброчесності, а тому критерії кандидата «Професійна етика» та «Доброчесність» оцінено у 0 балів кожний.

Відповідно до пункту 4 глави 6 розділу II Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 3 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі - Положення), рішення про підтвердження здатності здійснювати правосуддя суддею (кандидатом на посаду судді) у відповідному суді ухвалюється у разі отримання ним мінімально допустимих і більших балів за результатами іспиту та оцінювання критеріїв особистої і соціальної компетентності, а також бала, більшого за «0», за результатами оцінювання критерію професійної етики чи критерію доброчесності.

Ураховуючи наведене, враховуючи той факт, що за результатами оцінювання критеріїв «Професійна етика» та «Доброчесність» кандидат набрав «0» балів, Комісія дійшла висновку, що він не підтвердив здатність здійснювати правосуддя у Касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 88, 93, 101 Закону № 1402-VIII, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Сибігу Олександра Миколайовича таким, що не підтвердив здатності здійснювати правосуддя у Касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Головуючий

Ю.Г. Тітов

Члени Комісії:

А.О. Заріцька

С.О. Щотка